Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	**Pwyllgor Gwaith**
Dyddiad:	**Pwyllgor Gwaith - 24/9/2024** **Cyngor - 26/9/2024**
Pwnc / Testun:	**Newid y Cyfansoddiad – Polisi Pryderon a Chwynion a Rheolau Gweithdrefn Contractau**
Aelod(au) Portffolio:	**Carwyn Jones** **Aelod Portffolio – Corfforaethol a Phrofiad y Cwsmer** **Robin Williams** **Aelod Portffolio – Dirprwy Arweinydd a Chyllid**
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	**Lynn Ball** **Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro** **Marc Jones** **Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151**
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: Ebost:	**Mared Wyn Yaxley** **Cyfreithiwr Llywodraethu Corfforaethol a Chontractau** **01248 752566** **maredyaxley@ynysmon.llyw.cymru**
Aelodau Lleol:	**Perthnasol i bob aelod**

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau:

Argymhellion

1. Tynnu'r canlynol o'r Cyfansoddiad:

    - Polisi Pryderon a Chwynion
    - Rheolau Gweithdrefn Contractau a
    - dirprwyo awdurdod i'r Swyddog Monitro i wneud unrhyw newidiadau o ganlyniad i'r penderfyniadau hyn.

2. Bod y Polisi Pryderon a Chwynion, a'r Rheolau Gweithdrefn Contractau (ynghyd â'r holl ddogfennau ategol perthnasol) ar gael yn rhwydd ar wefan y Cyngor.

3. Ni fydd y Cyngor llawn bellach yn gyfrifol am gymeradwyo unrhyw newidiadau i'r Polisi Pryderon a Chwynion a Rheolau Gweithdrefn Contractau, a byddant yn cael eu cymeradwyo gan:

    - y Pwyllgor Gwaith; neu gan

- y Swyddog Monitro*, o dan bwerau dirprwyedig, os nad yw'r newidiadau'n darparu dewis lleol, neu'n fân newidiadau

  *Bydd unrhyw newidiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Contractau bob amser yn cael eu trafod â'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

Cefndir / Trefniadau Presennol yn gysylltiedig â'r Polisi Pryderon a Chwynion

Mae'n rhaid i'r Cyngor gyhoeddi Polisi Pryderon a Chwynion (PPCh) sy'n cyd-fynd â'r polisi enghreifftiol a ddarparwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) ac sy'n dilyn safonau a chanllawiau arfer da Awdurdod Safonau Cwynion yr Ombwdsmon.

Mae PPCh y Cyngor yn cydymffurfio â'r disgwyliadau hyn.

Mae disgwyl i OGCC adolygu ei pholisi enghreifftiol yn ystod 2024/2025. Fel ac y mae pethau ar hyn o bryd, bydd rhaid i unrhyw newidiadau sy'n deillio o'r adolygiad hwnnw gael eu mabwysiadu gan y Cyngor llawn ar ôl cael eu hystyried gan y Pwyllgor Gwaith. Wedi hynny, bydd rhaid i unrhyw newidiadau sylweddol ddilyn yr un broses.

Cefndir / Trefniadau Presennol yn gysylltiedig â'r Rheolau Gweithdrefn Contractau

Bu newidiadau sylweddol ym maes caffael nwyddau a gwasanaethau yn y sector cyhoeddus. Bydd Deddf Caffael 2023 yn dod i rym yn fuan yn awdurdodaeth gyfreithiol Cymru a Lloegr. Bydd Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2024 yn dod i rym yn awdurdodaeth Cymru yn unig. Ynghyd â llu o ddogfennau a phrosesau eraill i gydymffurfio a'r ddeddfwriaeth uchod mae Rheolau Gweithdrefnau Contractau newydd wedi cael eu llunio ac maent yn destun ymgynghoriad mewnol ar hyn o bryd.

O dan y trefniadau llywodraethu presennol, bydd rhaid i'r Cyngor llawn fabwysiadu'r RhGCau, wedi iddynt gael eu hystyried gan y Pwyllgor Gwaith. Yn y dyfodol bydd rhaid dilyn yr un broses gymeradwyo ar gyfer pob newid sylweddol. Gan fod y ddeddfwriaeth newydd mor gymhleth, mae'r gyfraith ac ymarfer cyfreithiol yn y maes yn debygol o ddatblygu ac felly mae'n bosib y bydd angen rhagor o newidiadau wrth i'r ddeddfwriaeth ddod i gysylltiad â'r "byd go iawn".

Y Newid Arfaethedig

Mae'r rhain yn ymddangos ym mharagraffau 1 – 3 yn yr **Argymhellion** uchod. Yn gryno, mae'r cynnig yn golygu tynnu'r PPCh a'r RhGCau o'r Cyfansoddiad a chaniatáu i unrhyw newidiadau sylweddol yn y dyfodolgael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith. Bydd y PPCh a'r RhGCau, ynghyd ag unrhyw ddogfennau ategol, ar gael mewn lle amlwg ar wefan y Cyngor.

Ffactorau Perthnasol y dylid eu Hystyried

1. Nid oes unrhyw ofyniad cyfreithiol i gynnwys y PCCh/RhGCau yn y Cyfansoddiad, ac nid yw hynny'n ddisgwyliedig gan reoleiddwyr y Cyngor chwaith.

2. Ni waeth pwy fydd yn gyfrifol am ddiwygio'r PCCh/RhGCau, y Cyngor neu'r Pwyllgor Gwaith, bydd yr un faint o dryloywder ac atebolrwydd. Felly bydd agendau / adroddiadau / cyfarfodydd cyhoeddus / cofnod o benderfyniadau / cofnodion / gweddarllediadau boed yn gyfrifoldeb i'r Cyngor neu'r Pwyllgor Gwaith. Os bydd y rôl yn cael ei chyflawni gan y Pwyllgor Gwaith yna bydd modd i'r penderfyniadau gael eu galw i mewn gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol, a'u huwchgyfeirio i'r Cyngor os yw'r Pwyllgor yn penderfynu gwneud hynny. Hefyd, mae'n bosib y bydd Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn dymuno adolygu'r newidiadau cyn i'r Pwyllgor Gwaith wneud penderfyniad.

3. Mae'r trefniadau llywodraethu presennol yn debygol o amharu ar y broses adolygu a diwygio, gan fod newidiadau i'r Cyfansoddiad yn ddarostyngedig i'r broses gymeradwyo ddeuol a ddisgrifir uchod. Byddai'n fanteisiol cael proses fwy hyblyg.

4. Byddai'r broses o ddiwygio'r PCCh/RhGCau yn fwy effeithlon pe byddai'n cael ei chyflawni gan y Pwyllgor Gwaith gan fod y Pwyllgor Gwaith yn cyfarfod yn fisol. Byddai modd i swyddogion ymgynghori'n anffurfiol ag Aelodau Portffolio drwy gydol y broses yn ogystal. Ni fyddai hyn yn bosib pe byddai'r broses yn cael ei chyflawni gan y Cyngor llawn.

5. Er mwyn bod yn dryloyw, ac i sicrhau bod y fersiynau diweddaraf o'r PCCh/RhGCau ar gael yn rhwydd cynigir eu bod (ynghyd â'r holl ddogfennau ategol / cyngor / canllawiau) yn cael eu cyhoeddi mewn lle amlwg ar wefan y Cyngor. Bydd hyn yn rhoi mwy o eglurder i aelodau'r cyhoedd sy'n dymuno gwneud cwyn a chontractwyr / busnesau sy'n ymgeisio am gontractau'r Cyngor. Bydd cael yr holl ddogfennau perthnasol mewn un lle yn cynnig gwell profiad i ddefnyddwyr.

6. Nid oes unrhyw risgiau neu anfanteision yn gysylltiedig â'r cynnig hwn. Unwaith y bydd y penderfyniad wedi cael ei wneud, bydd bob amser yn bosib i'r Cyngor ailedrych ar y swyddogaeth dewis lleol, yn ddarostyngedig i'r rheol arferol o chwe mis.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Parhau â'r trefniadau presennol ond, am y rhesymau ymarferol a nodir ym mharagraff A uchod, nid hyn yw'r opsiwn a ffefrir.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Ni chaniateir i'r Cyngor gymeradwyo newidiadau i'r Cyfansoddiad nes bo'r Pwyllgor Gwaith wedi ystyried y cynnig. (Paragraff 2.15.2 o'r Cyfansoddiad).

Ch - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Amherthnasol gan fod hwn yn benderfyniad i'r Cyngor.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?
Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol.

Dd – Asesu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn cael effaith ar anghenion hir dymor yr Ynys?	
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaeth ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?	
3	A ydym wedi bod yn gweithio ar y cyd â sefydliadau eraill i wneud y penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod i bwy.	
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rhai y mae'r penderfyniad yn effeithio'n uniongyrchol arnynt? Eglurwch sut.	
5	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010	
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	
7	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu Sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth (TA) (gorfodol)	Cefnogi'r cynigion yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Cefnogi'r cynigion yn yr adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Awdur yr Adroddiad
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	Cefnogi'r cynigion yn yr adroddiad
7	Caffael	Cefnogi'r cynigion yn yr adroddiad
8	Sgriwtini	

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu Sylwadau?		
9	Aelodau Lleol	
10	Eraill	Aelodau Portffolio Perthnasol

F - Atodiadau:

Ff – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
- Mae Polisi Pryderon a Chwynion y Cyngor ar gael ar y ddolen hon - Mae Rheolau Gweithdrefn Contractau cyfredol y Cyngor ar gael ar y ddolen hon